

Bijlage Tekst interview met Nick Scheltens, coördinerend gemeentesecretaris – te plaatsen in ED, donderdag 14 april 2022

GELDROP - Na twee jaar coronacrisis is het voor de veiligheidsregio's en gemeenten nu alle hens aan dek om de opvang van Oekraïense vluchtelingen in goede banen te leiden. In Zuidoost-Brabant zijn ze er in organisatorisch opzicht inmiddels klaar voor, maar tegelijkertijd zijn er ook zorgen over de toekomst.

Natuurlijk kent hij de kritiek, bijvoorbeeld van mensen die vluchtelingen uit Oekraïne in huis hebben en vervolgens bij instanties als de gemeente tegen allerlei onduidelijkheden en stroperigheid aanlopen. Die tijd zou nu wel voorbij moeten zijn, denkt Nick Scheltens. In het dagelijks leven is hij gemeentesecretaris van Geldrop-Mierlo, maar in deze vluchtelingencrisis heeft hij een coördinerende rol als verbindende schakel tussen de 21 gemeenten en de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost. „Niemand weet hoe dit er op de langere termijn uit gaat zien.”

Net als alle andere veiligheidsregio's kreeg ook Brabant-Zuidoost vorige maand van het ene op het andere moment te horen dat het snel 2.000 opvangplekken moet regelen. Wat komt er op zo'n moment op de organisatie, en dus op de 21 gemeenten, af?

„Tot aan de coronacrisis waren veiligheidsregio's, en dus ook de onze, vooral ingericht op kortdurende crises, die meestal kort en heftig zijn. Een grote brand bijvoorbeeld, zoals de Peelbrand bij Deurne. Als zo'n calamiteit voorbij is, ligt de nazorg bij de betreffende gemeente en is het voor de veiligheidsregio op dat moment klaar, plat gezegd. Bij corona was dat al heel anders, en nu is dat wéér heel anders, want ook dit is dus niet kort en heftig. Dan moet je kijken: hoe organiseer je het samen voor de korte en zeker ook de langere termijn?”

En dan?

„Wat belangrijk is om te constateren, is dat vluchtelingen voor gemeenten geen nieuw thema zijn. We weten allemaal dat ook in onze regio gemeenten grote moeite hebben met het huisvesten van statushouders (vluchtelingen met verblijfsvergunning, red.) Die achterstand heeft voor een groot deel te maken met de problemen op de woningmarkt. Dit betekent dat er landelijk op dit moment circa 13.000 mensen met een verblijfsvergunning in een AZC verblijven. Dit resulteert erin dat Ter Apel uit z'n voegen groeit, en dat dat ook doorwerkt in de regio. In Cranendonck schuurt het inmiddels óók. We waren al volop bezig met het bevorderen van de doorstroming, in onze regio bijvoorbeeld met het realiseren van een doorstroomlocatie in De Buitenjan in Veldhoven, toen plotseling de oorlog in Oekraïne een feit werd. Maar ik kan wel zeggen dat we nu door de opstart heen zijn, de organisatie staat. Zo hebben we nu bijvoorbeeld drie 'makelaars' in dienst die constant bekijken: wie kunnen we waar plaatsen? Dat zijn mensen die we in de coronacrisis een belangrijke rol hebben gehad in het managen van de crisis en die nu op dit vlak van betekenis kunnen zijn.”

Het beeld is nu - ook in deze regio - dat mensen uit Oekraïne bijna overal welkom zijn, terwijl vluchtelingen uit andere landen nog steeds moeilijk gehuisvest kunnen worden.

„Dat is inderdaad een hele lastige. Voor het Rijk is dat ook de reden geweest om op een gegeven moment te zeggen: als we de groepen vluchtelingen niet met elkaar willen laten

concurreren, moeten we de verantwoordelijkheid voor zowel de Oekraïense als de overige vluchtelingen per regio bij één partij neerleggen: de voorzitter van de veiligheidsregio. In de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost is dat burgemeester Jorritsma van de gemeente Eindhoven. Er is ook al snel een regionaal beleidsteam aan gekoppeld. In dit beleidsteam komen de burgemeesters van alle gemeenten bij elkaar voor overleg en besluitvorming. Want niemand wil terug naar de situatie zoals in 2015, toen gemeenten duizenden vluchtelingen uit Syrië noodgedwongen moesten opvangen in sporthallen en tenten."

Maar waar laat je al die mensen nu, in een woningmarkt die toch al overspannen is?

„De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we van het begin af aan flink geholpen zijn met het spontane aanbod van woningcorporaties in onze regio om snel behoorlijke aantallen opvangplekken beschikbaar te stellen. Dan heb je al een hele mooie basis. Voor de duidelijkheid: die opvang gebeurt in de regel in panden die al een tijdje leegstaan en waar op termijn iets mee gaat gebeuren, zeg maar de antikraak-categorie. Het is dus niet zo dat, zoals vaak gesuggereerd, anderen daardoor van een woning verstoken blijven. Ook genoemd mag worden de fantastische particuliere opvang-initiatieven. Het is hartverwarmend om te zien wat er allemaal gebeurt in de samenleving.

Daarnaast zijn er ook andere locaties die zich spontaan aandienen, zoals bijvoorbeeld het klooster in Aarle-Rixtel, of het logeershuis van een opleidingscentrum in Mierlo, waar 66 alleenreizende minderjarige kinderen en jongeren terecht kunnen. Op dit moment zijn er in Zuidoost-Brabant 2.620 opvangplekken in beeld, waarvan er nu 1.252 daadwerkelijk zijn bezet."

En dan was er ook nog het aanbod van Oostappen-eigenaar Peter Gillis om op park Prinsenmeer in Ommel 600 vluchtelingen te plaatsen. Waarom is de regio daar niet op ingegaan?

"De individuele gemeenten in onze regio zijn verantwoordelijk voor het aandragen van mogelijke opvangplekken aan de Veiligheidsregio. Elke gemeente maakt afzonderlijk de afweging of een eigen of aangeboden object bruikbaar is voor de opvang van vluchtelingen. In die afweging spelen verschillende zaken een rol. De gemeente heeft in dit geval besloten niet in te gaan op het aanbod. Met de door de gemeenten aangedragen objecten kunnen we binnen afzienbare tijd 2.000 vluchtelingen opvangen."

Het lijkt erop dat er voorlopig nog geen einde komt aan de oorlog en dus ook niet aan de stroom vluchtelingen. Hoe ga je daar mee om?

„Dat wordt inderdaad een grote uitdaging. Op dit moment zijn we met de 25 veiligheidsregio's onderweg om 50.000 vluchtelingen op te kunnen vangen. Daar waar de stroom vluchtelingen dit aantal zal overtreffen, zal er vanuit het kabinet een aanvullende opdracht worden verstrekt."

Wat als dit misschien nog wel jaren gaat duren?

„We zitten nu in de fase: wat is de robuustheid van de organisatie? De organisatie is dan veel meer dan de veiligheidsregio of de gemeente. De organisatie is dan ook de welzijnsorganisatie, vluchtelingenwerk en natuurlijk de vele vrijwilligers. Niemand weet hoe lang dit gaat duren. En dus ook niet wat dit doet met je organisatie. Nu is iedereen nog enthousiast, doen ze veel taken erbij. Maar als het straks structureler van aard wordt, verandert dat misschien. Hoe richt je het dán in. Hoe gaan we van crisisstructuur naar het inbedden in de eigenlijke organisaties?"

Is er al een antwoord op die vraag?

„Nee, daar is ook niet één antwoord op te geven denk ik. Maar als je kijkt naar de woningmarkt, zou het mooi zijn als je een vorm hebt waarin je flexibel kunt meebewegen met de pieken en dalen in vluchtelingenstromen. Dat je bijvoorbeeld gebouwen hebt waarin je plek hebt voor vluchtelingen, maar ook voor arbeidsmigranten of spoedzoekers op momenten dat er minder vluchtelingen zijn.”